

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงสภาพการปฏิบัติงานโดยทั่วไป ในสายการผลิตของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารตัวอย่าง โดยวิเคราะห์ความสมดุลของสายการผลิตเดิมที่พบปัญหาจากการสังเกต เพื่อเก็บ ข้อมูลจากตัวอย่างในสายการผลิตมาทำการวิเคราะห์ และปรับปรุงสายการผลิตตัวอย่างให้เกิดความสมดุล โดยการจัดสรรทรัพยากร ทั้งในด้านแรงงาน และเครื่องจักรให้เหมาะสม ให้สามารถเพิ่มอัตราผลผลิต (Productivity) ได้ และเพื่อเสนอแนวทางการปรับปรุงกระบวนการต่อไป โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ข้อมูลเบื้องต้นของกระบวนการผลิต

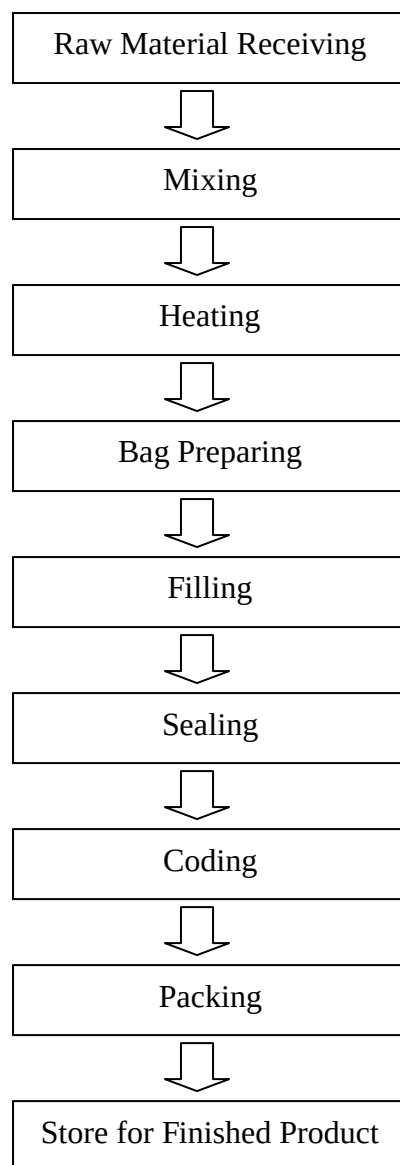
3.2 ข้อมูลกระบวนการผลิตทั่วไป ประกอบด้วย

- ศึกษาและเก็บข้อมูลลักษณะจำเพาะของผลิตภัณฑ์ที่จะทำการศึกษา
- ศึกษาและเก็บข้อมูลงานย่อย และเวลาในกระบวนการผลิตของแต่ละกระบวนการ

3.3 ศึกษาเพื่อหาแนวทางการดำเนินการทดลองเพื่อเพิ่มอัตราผลผลิต และการจัดสรรกำลังแรงงานให้เหมาะสม

3.1 ข้อมูลเบื้องต้นของกระบวนการผลิต

การดำเนินการวิจัยได้ดำเนินการศึกษากับกระบวนการผลิตไส้เบเกอรี่ ครอบคลุมตั้งแต่ขั้นตอนการปั่นผสมวัตถุดิบ (Mixing) จนถึงการบรรจุกล่อง (Packing) ซึ่งเป็นกระบวนการที่ผู้วิจัยสังเกตพบปัญหาความไม่สมดุลของสายการผลิตได้อย่างเด่นชัด โดยการไหลของกระบวนการผลิตแสดงดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1

ผังแสดงการไหลของกระบวนการผลิตได้เบเกอรี่

3.1.1 การปั่นผสม (Mixing)

เนื่องจากผลิตภัณฑ์ประเภทได้เบเกอรี่มีวัตถุดิบหลัก คือ ผงแป้ง (Starch) และน้ำ ดังนั้นก่อนเข้ากระบวนการถัดไป จะต้องมีการปั่นผสมวัตถุดิบหลักนี้ให้เข้ากันก่อน ซึ่งอาจจะมี การเติมส่วนผสมอื่นที่แตกต่างกันขึ้นกับแต่ละประเภทของได้เบเกอรี่ โดยในขั้นตอนนี้มีเครื่องจักร สำหรับปั่นผสม (Mixing Tank) เพียงชุดเดียว และ พนักงานฝ่ายผลิต 1 คน ทำหน้าที่ทั้งเติม ส่วนผสมลงถังปั่น แล้วส่งส่วนผสมที่ปั่นเรียบร้อยแล้วไปยังกระบวนการถัดไปทั้ง 3 สายการผลิต

3.1.2 การฆ่าเชื้อด้วยความร้อน (Heating)

การฆ่าเชื้อด้วยความร้อน จะกระทำโดย ต้มส่วนผสมด้วยหม้อต้มไอน้ำ (Steam Kettle Tank) ให้ได้อุณหภูมิระดับพาสเจอร์ไรส์ แล้วคงอุณหภูมินั้นเป็นระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งไสเบเกอร์แต่ละประเภทจะใช้อุณหภูมิและเวลาระดับเดียวกัน โดยในขั้นตอนนี้จะใช้ พนักงานฝ่ายผลิตสายการผลิตละ 1 คน ทำหน้าที่ตรวจวัด อุณหภูมิและจับเวลาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดของผลิตภัณฑ์ ก่อนปล่อยให้ผลิตภัณฑ์ในหม้อต้มนั้นผ่านเข้าสู่กระบวนการถัดไป

3.1.3 การเตรียมถุงบรรจุ (Bag Preparing)

จากมาตรฐานการบรรจุผลิตภัณฑ์ตามความต้องการของลูกค้านั้น จะต้อง ใช้บรรจุภัณฑ์ประเภทถุงพลาสติกลามิเนตที่รับมาจากผู้ส่งมอบซึ่งมีการซีลปิด 3 ด้านเรียบร้อยแล้ว และเหลือด้านบนให้เป็นช่องสำหรับบรรจุผลิตภัณฑ์ลงไป ซึ่งมีการเตรียมไว้เป็นกองในตะกร้า ทำให้ต้องหยิบถุงขึ้น เพื่อทำการเปิดปากถุง แล้วสวมเข้ากับปลายท่อบรรจุ เพื่อทำการบรรจุผลิตภัณฑ์

3.1.4 การบรรจุ (Filling)

การบรรจุจะควบคุมน้ำหนักการบรรจุผ่านตัวหน่วยจับเวลาให้น้ำหนักถุงละ 1 กิโลกรัม โดยใช้การถือถุงรอจนกระทั่งการบรรจุเสร็จสิ้น และ ส่งถุงที่บรรจุผลิตภัณฑ์เรียบร้อยแล้วไปยังพนักงานในกระบวนการต่อไป

3.1.5 การปิดผนึก (Sealing)

การปิดผนึกจะใช้เครื่องรีดปิดปากถุงด้วยความร้อนร้อนใช้เท้าเหยียบเพื่อให้แผ่นรีดทับลงบนปากถุงให้สนิทพอดีกับรอยวัด (รอยวัดที่มีเพื่อให้ลูกค้าสามารถฉีกเปิดปากถุงได้โดยง่าย) ซึ่งต้องรอให้แผ่นรีดทับลงบนปากถุงเป็นระยะเวลาหนึ่ง เพื่อให้ถุงนั้นปิดสนิท จากนั้นจึงนำถุงที่ซีลเสร็จแล้วออกจากเครื่องมือ และส่งไปยังกระบวนการถัดไป

3.1.6 การระบุเลขที่ถุง (Coding)

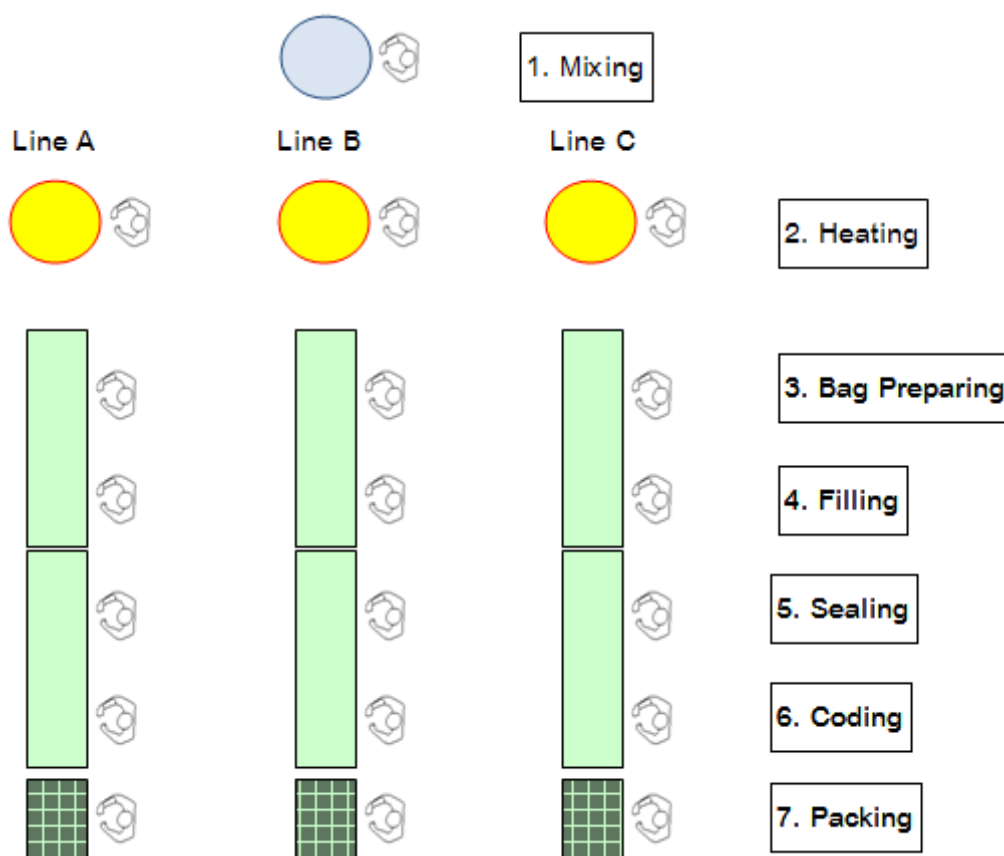
เพื่อเป็นการสอบกลับได้ของผลิตภัณฑ์ หากพบผลิตภัณฑ์มีปัญหาไม่ได้ตามมาตรฐานคุณภาพตามที่ได้ตกลงไว้กับลูกค้า จึงต้องมีการระบุเลขที่ซองผลิตภัณฑ์ โดยการใช้ปากกาหมึกถาวรเขียนลงบนผิวของถุงโดยตรง และมีการกดลงบนถุงเพื่อตรวจสอบการรั่วของรอยซีล ซึ่งหากพบข้อบกพร่องก็จะคืนกลับไปยัง ขั้นตอนการฆ่าเชื้อด้วยความร้อน เพื่อเทกลับลงหม้อต้ม และทำการบรรจุใหม่

3.1.7 การบรรจุกล่อง (Packing)

ผลิตภัณฑ์ที่มีสภาพพร้อมส่งให้ลูกค้า ซึ่งต่อไปจะขอเรียกว่า สินค้าสำเร็จรูปเมื่อมาถึงกระบวนการนี้ จะเกิดการนับจำนวนเพื่อจัดเรียงลงในกล่อง กล่องละ 6 ถุง แล้วเขียน

หมายเลขกล่อง และจัดเรียงลงบนพัลเลตอีกทีหนึ่ง พัลเลตละ 50 กล่อง และนำเข้าเก็บที่คลังสินค้าเพื่อรอจำหน่ายต่อไป

ลักษณะการวางผังของสายการผลิตไส้เบเกอร์ของโรงงานกรณีศึกษา สามารถแบ่งได้เป็น 7 สถานีงาน แสดงได้ดังภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2

สายการผลิตไส้เบเกอร์ของโรงงานกรณีศึกษา

3.2 ข้อมูลกระบวนการผลิตทั่วไป

ก่อนเริ่มต้นการดำเนินการวิจัยนั้น ทางผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลกระบวนการผลิตทั่วไปของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการดำเนินการวิจัย เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันของการปฏิบัติงานในสายการผลิตผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง และวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสังเกต ทั้งในด้านจำนวนทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต รวมทั้งข้อจำกัดหรือปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ

กระบวนการในสายการผลิตนั้น เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ในการทำวิจัยเพื่อสร้างสมดุลสายการผลิตต่อไป โดยการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลการผลิต แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

3.2.1 ข้อมูลลักษณะจำเพาะของผลิตภัณฑ์ที่จะทำการศึกษา

ผลิตภัณฑ์ไส้เบเกอร์ในแต่ละชนิดนั้น จะมีความแตกต่างกันในด้านส่วนผสมที่ใช้ในสูตร และลักษณะของผลิตภัณฑ์ทั้งทางด้านกายภาพ (สี และเนื้อสัมผัส) ลักษณะทางเคมี (ค่า pH และค่า Brix) และลักษณะทางประสาทสัมผัส ซึ่งลักษณะทั้งหมดนี้ขึ้นกับความต้องการของลูกค้าเป็นหลัก โดยโรงงานกรณีศึกษาจะทำการออกแบบกระบวนการผลิตให้สามารถผลิตได้กับเครื่องจักร รวมถึงเครื่องมือเดิมที่มีอยู่ โดยยังคงมาตรฐานของสินค้าสำเร็จรูปตามที่ได้ตกลงร่วมกับลูกค้าไว้ ดังนั้น ผลิตภัณฑ์ไส้เบเกอร์ชนิด A, B และ C ที่ดำเนินการศึกษาในงานวิจัยนี้จะถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มการผลิตเดียวกัน ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

ลักษณะจำเพาะของผลิตภัณฑ์ที่จะทำการศึกษา

รายการ	ไส้เบเกอร์ ชนิด A	ไส้เบเกอร์ ชนิด B	ไส้เบเกอร์ ชนิด C
การปั่นผสม (วินาที/ถุง)	2.5	2.5	2.5
ระดับอุณหภูมิที่ใช้ในการฆ่าเชื้อด้วยความร้อน (°C)	85	85	85
การทำความร้อนเบื้องต้น (Pre-heat) (วินาที/ถุง)	5.25	5.25	5.25
การฆ่าเชื้อด้วยความร้อน (วินาที/ถุง)	3.75	3.75	3.75
น้ำหนักการบรรจุ (กิโลกรัม) / ถุง	1	1	1
ปริมาณการบรรจุ (ถุง) / กล่อง	6	6	6

3.2.2 ข้อมูลงานย่อย และเวลาในกระบวนการผลิตของแต่ละกระบวนการ

เนื่องจากกระบวนการผลิตในส่วนขั้นตอนการปั่นผสม (Mixing) ในถังผสม (Mixing Tank) และการฆ่าเชื้อด้วยความร้อน (Heating) ในหม้อต้มไอน้ำ (Steam Kettle Tank) นั้น เป็นลักษณะกระบวนการผลิตที่ต่อเนื่องกัน โดยผลิตภัณฑ์จะไหลจาก Mixing Tank ที่มีเพียงชุดเดียว เข้าสู่ Steam Kettle Tank ที่มีอยู่ 3 ชุดในแต่ละสายการผลิต ผ่านการปฏิบัติงานของ

พนักงานที่ประจำแต่ละสายการผลิต โดยข้อมูลงานย่อยของแต่ละสายการผลิตมีลักษณะเหมือนกันดังจะกล่าวต่อไป

1. ศึกษาข้อมูลงานย่อยในแต่ละกระบวนการ เพื่อใช้สำหรับหาเวลา
มาตรฐานในการทำงานของแต่ละกระบวนการ แสดงดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2

รายละเอียดงานย่อยในแต่ละสถานีงาน

สถานีงาน	งานย่อย	รายละเอียดงานย่อย
1	1	ปั่นผสมวัตถุดิบด้วย Mixing Tank
2	2	ต้ม Pre-heat ด้วย Steam Kettle Tank
	3	ต้มฆ่าเชื้อด้วยความร้อน ด้วย Steam Kettle Tank
3	4	การหยิบถุงเปล่าจากตะกร้า
	5	สวมถุงเข้ากับปลายท่อบรรจุจาก Steam Kettle Tank
4	6	ถือถุงรอ ระหว่างเกิดการบรรจุผลิตภัณฑ์ จนเสร็จสิ้น
5	7	นำถุงวางบนแท่นรีด
	8	เหยียบแป้นเครื่อง เพื่อปิดผนึกปากถุง
6	9	เขียนหมายเลขถุง
	10	กดถุงเพื่อทดสอบความแน่นของรอยซีล
7	11	หยิบถุงสินค้าสำเร็จรูป
	12	ปิดกล่อง + ติดเทป + เขียนหมายเลขกล่อง
	13	ยกกล่องวางบน Pallet

2. ศึกษาเวลาในการปฏิบัติงานในแต่ละกระบวนการ โดยการจับเวลาในแต่ละงานย่อยต่อการปฏิบัติงานแต่ละชิ้น (ถุง) พร้อมทั้งวิเคราะห์จำนวนข้อมูลหรือจำนวนครั้งที่จับเวลาที่ได้ทดลองไปนั้น ว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงพอหรือไม่ โดยในงานวิจัยนี้กำหนดให้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 95 % โดยสมการที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์หาจำนวนข้อมูล คือ

$$N = \left[\frac{\sqrt{n \sum_{i=1}^n x_i^2 - \left(\sum_{i=1}^n x_i \right)^2}}{40 \sum_{i=1}^n x_i} \right]^2 \quad (3.1)$$

N = จำนวนข้อมูลนำเข้าที่ต้องการ ที่ได้จากการคำนวณ

x = ข้อมูลเวลาการทำงานจริงแต่ละค่าที่ได้จากการจับเวลา

n = จำนวนข้อมูลที่ได้ทดลองจับเวลาไว้แล้ว

นอกจากนี้ ยังมีการหาเวลามาตรฐาน ซึ่งสามารถคำนวณได้จากสมการ ดังนี้

$$\text{เวลามาตรฐาน} = \text{เวลาปกติ} + \text{ค่าเผื่อต่างๆ} \quad (3.2)$$

Standard Time / Unit = Normal Time / Unit + Allowances / Unit

โดยเวลาปกติ (Normal Time) เป็นเวลาที่พนักงานแต่

ละคนใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งแม้ในการปฏิบัติงานแบบเดียวกัน ก็อาจใช้เวลาที่แตกต่างกัน ดังนั้น จำเป็นต้องมีการคำนวณค่า ปรับอัตราความเร็ว (Rating Factor) ซึ่งในที่นี้ ใช้วิธี สปีดเรตติง เนื่องจากในขณะที่จับเวลา พนักงานจะปฏิบัติงานด้วยอัตราเร็วที่สูงกว่า ปกติประมาณ 5% จึง กำหนดให้ค่าปรับอัตราความเร็ว มีค่าเท่ากับ 105%

เวลาปกติ = เวลาการทำงานจริงที่จับได้ x ค่าปรับอัตราความเร็ว

Normal Time / Unit = Observed Time / Unit x Rating Factor / Unit

ดังนั้น เวลาปกติ = เวลาการทำงานจริงที่จับได้ x Rating Factor (105%)

ส่วนเวลาเผื่อ (Allowance time) เป็นเวลาเผื่อต่างๆ 3 กรณี คือ เวลาเผื่อส่วนบุคคล เวลาเผื่อสำหรับความเครียด และเวลาเผื่อสำหรับความล่าช้า โดยทางโรงงานกรณีศึกษาใช้ ค่าเหล่านี้ในการอ้างอิง

เวลาเผื่อส่วนบุคคล = 4 %

เวลาเผื่อสำหรับความเครียด = 3 %

เวลาเผื่อสำหรับความล่าช้า = 5 %

ดังนั้น เวลาเผื่อทั้งหมด = ส่วนบุคคล + ความเครียด + ความล่าช้า = 12 %

จึงสามารถเขียนสมการการหาเวลามาตรฐานใหม่ได้ ดังนี้

เวลามาตรฐาน = เวลาปกติ + เวลาเผื่อรวม 12% (3.3)

ในที่นี้ เวลามาตรฐานของงานในสถานีนงานที่ 1 และ 2 ใช้เวลาการทำงานของ เครื่องจักรกำหนด เนื่องจากเวลาการทำงานของพนักงานในสถานีนทั้งสองนี้ มีค่า น้อยกว่าเวลาการทำงานของเครื่องจักร และไม่ได้คำนวณค่าเวลาเผื่อรวมเข้าไปด้วยเหมือนกับสถานีนงานอื่น

เนื่องจากเป็นค่าเวลาที่เกิดจากการทำงานของเครื่องจักรที่มีก ารตั้งค่าไว้อย่างแน่นอนแล้วตาม
มาตรฐานของผลิตภัณฑ์

ดังนั้น จึงขอยกตัวอย่างการคำนวณเวลามาตรฐานจากงานย่อยที่ 4 ใน
สถานีงานที่ 3 โดยต้องคำนวณหา จำนวนข้อมูล การจับเวลา ว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงพอในการ
นำไปหาเวลามาตรฐานต่อไปได้หรือไม่ก่อน ซึ่งในที่นี้ต้องการความเชื่ อมั่นที่ 95 % คือ A เท่ากับ
1.96 แต่ขอใช้ค่าเป็นจำนวนเต็ม ดังนั้น A จึงเท่ากับ 2 และค่าความคลาดเคลื่อนเป็น $\pm 5\%$
ดังนั้น จึงเท่ากับ 0.05 โดยข้อมูลและผลการคำนวณแสดงดังตารางที่ 3.3

เมื่อแทนค่าตามสูตร (3.1) จะได้คำตอบ N เท่ากับ $20.32 \approx 21$ จากนั้นนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับจำนวนข้อมูลที่เก็บมา (n) และให้พิจารณาเป็น 2 กรณีดังนี้

- $N > n$ ข้อมูลที่เก็บมายังไม่เพียงพอ ให้ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มหรือ ตัดข้อมูลที่มีความแตกต่างมากๆ ออกไป และคำนวณหาค่า N ใหม่

- $N \leq n$ ข้อมูลที่เก็บมาเพียงพอ สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้ต่อไปได้

ซึ่งค่า N ที่ได้จากตัวอย่างการคำนวณข้างต้นนี้มีค่าน้อยกว่า n ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่าจำนวนข้อมูลการจับเวลาในงานย่อยที่ 4 นี้มีความน่าเชื่อถือ เพียงพอในการนำไปหาเวลามาตรฐานได้

สำหรับงานย่อยอื่นๆ จะมีการคำนวณในแนวทางเดียวกัน สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากภาคผนวก ก และ สามารถสรุปเวลามาตรฐานของทุกงานย่อยได้แสดงดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4
เวลามาตรฐานของแต่ละกระบวนการ

ขั้นตอนงานหลัก	ขั้นตอนและรายละเอียดงานย่อย	เวลามาตรฐานในการทำงาน (วินาที/ชิ้น)		
1. การปั่นผสม	1. ปั่นผสมวัตถุดิบด้วย Mixing Tank	7.50		
		Line A	Line B	Line C
2. การฆ่าเชื้อด้วยความร้อน	2. ต้ม Pre-heat ด้วย Steam Kettle Tank	5.25	5.25	5.25
	3. ต้มฆ่าเชื้อด้วยความร้อน ด้วย Steam Kettle Tank	3.75	3.75	3.75
3. การเตรียมถุงบรรจุ	4. หยิบถุงเปล่าจากตะกร้า	1.79	1.79	1.79
	5. สวมถุงเข้ากับปลายท่อบรรจุจาก Steam Kettle Tank	0.92	0.92	0.92
4. การบรรจุ	6. ถีบถุงรอ ระหว่างเกิดการบรรจุ ผลิตภัณฑ์ จนเสร็จสิ้น	3.45	3.45	3.45
5. การปิดผนึก	7. นำถุงวางบนแท่นรีด	2.16	2.16	2.16
	8. เขี่ยบแป้นเครื่อง เพื่อปิดผนึกปากถุง	4.13	4.13	4.13
6. การระบุเลขที่ถุง	9. เขียนหมายเลขถุง	3.56	3.56	3.56
	10. กดถุงเพื่อทดสอบความแน่นของรอยซีล	0.72	0.72	0.72
7. การบรรจุกล่อง	11. หยิบถุงสินค้าสำเร็จรูป	0.95	0.95	0.95
	12. ปิดกล่อง + ติดเทป + เขียนหมายเลขกล่อง	0.48	0.48	0.48
	13. ยกกล่องวางบน Pallet	0.10	0.10	0.10

โดยเวลามาตรฐานของขั้นตอนงานหลักที่ 1 การปั่นผสม ใช้เวลาต่อชิ้นงาน คือ 2.5 วินาที แต่ต้องส่งงานต่อให้ 3 สายการผลิต คือ สายการผลิต A, B และ C ดังแสดงตามภาพที่ 3.2 ดังนั้น จึงใช้เวลาต่อชิ้นงานจำนวน 3 ชิ้นในการคำนวณ ทั้งนี้ ในตอนเริ่มต้นกระบวนการจะเกิดการรอคอยงานในสายการผลิต เนื่องจากในขั้นตอนงานหลักที่ 1 จะทำการปั่นผสมครั้งละ 10 นาที (ต่อ 240 ถุง โดยอ้างอิงปริมาณการผลิต ต่อครั้ง และ % Yield ของโรงงานกรณีศึกษา ที่ผลิตปริมาณ 300 กิโลกรัม ต่อ 1 ครั้งการผลิต และได้ 80% Yield) แล้วจึงส่งต่อไปยัง

สายการผลิต A, B และ C ตามลำดับ และในขั้นตอนงานหลักที่ 2 ก็เช่นกัน จะมีขั้นตอนงานย่อยที่ 2 การต้ม Pre-heat ก่อน โดยแต่ละครั้งใช้เวลา 21 นาที (240 ฤง) และมีขั้นตอนงานย่อยที่ 3 การต้มฆ่าเชื้อด้วยความร้อน แต่ละครั้งใช้เวลาอีก 15 นาที (240 ฤง) ซึ่งขั้นตอนเหล่านี้ต้องมีกา รดำเนินการให้ครบรอบก่อน จึงจะสามารถเริ่มงานใหม่เข้ามาได้ และจากนั้นสายการผลิตก็จะเข้าสู่การทำงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นแบบรุ่นต่อรุ่น หรือ Batch ต่อ Batch ต่อไป

และจากเวลามาตรฐานในการทำงานของแต่ละขั้นตอนงานย่อย ทำให้สามารถคำนวณหา Takt Time ได้จากสมการดังนี้

$$\text{Takt Time} = \frac{\text{เวลาการทำงานต่อวัน (ชั่วโมง/วัน)}}{\text{จำนวนสินค้าที่ลูกค้าต้องการเฉลี่ยต่อวัน (ฤง/วัน)}} \quad (3.4)$$

โดยจำนวนชั่วโมงการทำงานของโรงงานกรณีศึกษา คือ 8 ชั่วโมง/วัน แต่มีการใช้ครึ่งชั่วโมงการทำงานแรกของวันในการประชุมแถว และครึ่งชั่วโมงการทำงานสุดท้ายของวันในการล้างทำความสะอาดเครื่องจักร อุปกรณ์ และพื้นที่ และยังใช้เวลา 5% ของเวลาการทำงานที่เหลือในการปรับตั้งเครื่องจักร และเตรียมอุปกรณ์ จึงเหลือชั่วโมงการทำงานเป็น 6.65 ชั่วโมง / วัน และจะทำการผลิตไส้เบเกอร์เป็นเวลา 3 วัน/สัปดาห์ เนื่องจากวันที่เหลือทางโรงงานจะทำการผลิตผลิตภัณฑ์อื่น

และเนื่องจากโรงงานกรณีศึกษาจำเป็นต้องเพิ่มกำลังการผลิตเพื่อ รองรับปริมาณความต้องการของลูกค้าในผลิตภัณฑ์ประเภทไส้เบเกอร์ ที่คาดว่าจะเพิ่มมากขึ้นในปี 2553 เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณคำสั่งซื้อสูงสุดเดิม (สัปดาห์ที่ 1 – สัปดาห์ที่ 26 ของปี 2552) อีกประมาณ 10% จึงมีแผนการเพิ่มกำลังการผลิตเพื่อรองรับปริมาณคำสั่งซื้อดังกล่าว โดยจากปริมาณคำสั่งซื้อสูงสุดของช่วงสัปดาห์ที่ 1 – สัปดาห์ที่ 26 (มกราคม – มิถุนายน 2552) ซึ่งอยู่ที่ระดับ 4,900 ฤง/สัปดาห์ ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1 นั้น จะทำให้ได้ปริมาณคำสั่งซื้อประมาณการอยู่ที่ 5,390 ฤง/สัปดาห์ หรือ 1,797 ฤง/วัน ดังนั้น จึงสามารถคำนวณได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Takt Time เฉลี่ย} &= \frac{6.65 (\text{ชั่วโมง/วัน})}{1,797 (\text{ฤง/วัน})} \\ &= 13.32 \text{ วินาทีต่อชิ้น (ฤง)} \end{aligned}$$

3.3 ศึกษาเพื่อหาแนวทางการดำเนินการทดลองเพื่อเพิ่มอัตราผลผลิต และการจัดสรรกำลังแรงงานให้เหมาะสม

ในที่นี้ผู้วิจัยจะดำเนินการทดลองโดยใช้การจำลองสถานการณ์ทางคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรม ProModel ซึ่งจะต้องมีการทดสอบประเภทของการกระจายของข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Stat::Fit เพื่อวิเคราะห์หาประเภทของการกระจายของข้อมูล ก่อน นำไปใช้จำลองสถานการณ์ในโปรแกรม ProModel เนื่องจากหากใช้ค่าคงที่เพียงค่าเดียวไปจำลองสถานการณ์ จะได้ค่าที่มีความคลาดเคลื่อนไปจากค่าที่เกิดขึ้นในความเป็นจริงมาก การหาประเภทของการกระจายข้อมูลที่เหมาะสมจะช่วยให้เราทราบถึงแนวโน้มของข้อมูล แล้วทำให้การจำลองสถานการณ์มีความใกล้เคียงกับการทำงานจริงมากขึ้น โดยข้อมูลเวลามาตรฐานของงานย่อยแต่ละขั้นตอน และผลการวิเคราะห์ข้อมูลของสายการผลิตก่อนการปรับปรุง สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5

แสดงข้อมูลเวลามาตรฐานของงานย่อยแต่ละขั้นตอน และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ก่อนการปรับปรุง

สถานี งานที่	งานย่อย	รายละเอียดงาน	Std T	ความ เชื่อมั่น 95%	Test of Independence	Test of Homogeneity	Goodness Test	Parameter
1	1	ปั่นผสมวัตถุดิบด้วย Mixing Tank	7.50	-	-	-	Constant	-
		- เวลาการทำงานของพนักงาน *	7.50	-	-	-	-	-
		- เวลาการทำงานของเครื่องจักร	7.50	-	-	-	Constant	-
2	2	ต้ม Pre-heat	5.25	-	-	-	Constant	-
		- เวลาการทำงานของพนักงาน *	5.25	-	-	-	-	-
		- เวลาการทำงานของเครื่องจักร	5.25	-	-	-	Constant	-
	3	ต้มฆ่าเชื้อด้วยความร้อน	3.75	-	-	-	Constant	-
		- เวลาการทำงานของพนักงาน *	3.75	-	-	-	-	-
		- เวลาการทำงานของเครื่องจักร	3.75	-	-	-	Constant	-
3	4	หยิบถุงเปล่าจากตะกร้า	1.79	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	Inverse Weibull	(1., 7.89, 1.4)
	5	สวมถุงเข้ากับปลายท่อบรรจุ	0.92	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	Inverse Weibull	(0., 14.7, 1.15)

ตารางที่ 3.5 (ต่อ)

แสดงข้อมูลเวลามาตรฐานของงานย่อยแต่ละขั้นตอน และผลการวิเคราะห์ข้อมูล ก่อนการปรับปรุง

สถานี งานที่	งานย่อย	รายละเอียดงาน	Std T	ความ เชื่อมั่น 95%	Test of Independence	Test of Homogeneity	Goodness Test	Parameter
4	6	ถือถุงรอ ระหว่างเกิดการบรรจุ	3.45	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	Weibull	(3., 4.01, 0.499)
5	7	นำถุงวางบนแท่นรีด	2.16	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	Inverse Weibull	(1., 7.23, 0.962)
	8	เหยียบแป้นเครื่องเพื่อปิดผนึกปากถุง	4.13	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	Weibull	(3., 4.16, 1.24)
6	9	เขียนหมายเลขถุง	3.56	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	Weibull	(3., 4.65, 0.618)
	10	กดถุงเพื่อทดสอบความแน่นของรอยซีล	0.72	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	Inverse Weibull	(0., 21.2, 1.43)
7	11	หยิบถุงสินค้าสำเร็จรูป	0.95	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	Weibull	(0., 25.4, 0.971)
	12	ปิดกล่อง + ตัดเทป + เขียนหมายเลขกล่อง	0.48**	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	Weibull	(2., 8.38, 0.938)
	13	ยกกล่องวางบน Pallet	0.10**	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	Inverse Weibull	(0., 15.6, 1.82)

- * เป็นเวลาการทำงานของพนักงานที่ทำไปพร้อมกับเครื่องจักร ซึ่งมีค่าเท่ากับเวลาการทำงานของเครื่องจักร เนื่องจากต้องควบคุมการทำงานของเครื่องจักรตลอดเวลาเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์อยู่ในเกณฑ์คุณภาพมาตรฐาน
- ** เป็นเวลาต่อ 1 ชิ้นงาน
- Weibull (min, α , β), Inverse Weibull (min, α , β)
- Test of Independence คือ การทดสอบความเป็นอิสระของข้อมูล โดยใช้ Runs Test (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข)
- Test of Homogeneity คือ การทดสอบความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของข้อมูล โดยดูจากโค้งของกราฟ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข)
- Goodness Test คือ การทดสอบหาลักษณะการกระจายของข้อมูล (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข)

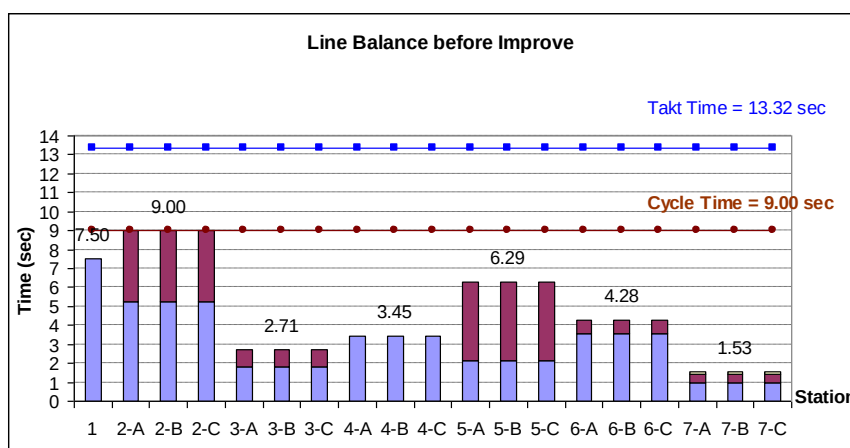
จากเวลามาตรฐานของงานย่อยที่ 1, 2 และ 3 มีค่าเท่ากับเวลามาตรฐาน ของสถานีงานที่ 1 และ 2 ตามลำดับ เนื่องจากเป็นเวลาที่เกิดจากการทำงานของเครื่องจักรที่มีการตั้ง ค่าไว้ อย่างแน่นอนแล้วตามมาตรฐานของผลิตภัณฑ์ ทำให้ไม่ต้องคิด ค่าปรับอัตราความเร็ว และ เวลา เพื่อเหมือนการทำงานของพนักงาน โดยในขณะที่เครื่องจักรทำงานนั้น พนักงานก็ทำงานไปพร้อม กัน และใช้เวลาเท่ากัน ดังนั้น จึงใช้เวลาการทำงานของเครื่องจักรเป็นตัวกำหนดเวลามาตรฐาน ใน ขั้นตอนนั้นๆ และไม่สามารถปรับปรุงโดยการลดจำนวนพนักงานที่สถานีงานทั้งสองนี้ ลงได้ เพราะ อาจให้ผลที่ไม่แตกต่างจากสายการผลิตในปัจจุบันก่อนการปรับปรุง

สำหรับ ในการวิเคราะห์การปรับปรุงสายการผลิตจะใช้ค่าต่อไปนี้ในการวัดผลที่เกิดขึ้น เพื่อใช้เปรียบเทียบผลจากการปรับปรุง ดังนี้

1. การวิเคราะห์อัตราผลผลิต (Productivity)
2. การวิเคราะห์ค่าการใช้ประโยชน์ของทรัพยากร (Utilization)
3. การประเมินประสิทธิภาพ (Efficiency, E) ของสายการผลิต

3.3.1 การวิเคราะห์สายการผลิตในปัจจุบันก่อนการปรับปรุง

จากข้อมูลเวลามาตรฐานที่คำนวณได้นั้น จะสามารถสร้างเป็นกราฟการจัด สมดุลสายการผลิต (Line Balancing) ในปัจจุบันก่อนการปรับปรุง ได้ดังภาพที่ 3.3 โดยตัวเลข แสดงถึงลำดับสถานีงาน ส่วนตัวอักษรภาษาอังกฤษแสดงถึงสายการผลิต และเวลาของสถานีงาน ที่ใช้เวลามากที่สุด (Cycle Time) คือ เวลาของสถานีงานที่ 2 ซึ่งเท่ากับ 9 วินาที

ภาพที่ 3.3

กราฟการจัดสมดุลสายการผลิตในปัจจุบันก่อนการปรับปรุง และสามารถวิเคราะห์ค่าต่างๆ เพื่อใช้สำหรับเปรียบเทียบสายการผลิตหลังการปรับปรุง ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์อัตราผลผลิต (Productivity)

โดยในที่นี้จะใช้การหาอัตราผลผลิตด้านแรงงาน (Labor Productivity) ซึ่งใช้ข้อมูลจำนวนชิ้นงานที่ผลิตได้ 720 ชิ้น / วัน ซึ่งใช้เวลาในการผลิตเท่ากับ 2.85 ชั่วโมง หรือ 171 นาที ดังนั้น การวิเคราะห์จึงเป็น ดังนี้

$$\begin{aligned}
 \text{อัตราผลผลิต (Productivity)} &= \frac{\text{จำนวนชิ้นงานที่ผลิตได้/ วัน}}{\text{เวลาในการผลิต / วัน} * \text{จำนวนพนักงาน}} \quad (3.5) \\
 &= \frac{720 \text{ ชิ้น / วัน}}{2.85 \text{ ชั่วโมง / วัน} * 19 \text{ คน}} \\
 &= 13.30 \approx 13 \text{ ชิ้น / ชั่วโมง / คน}
 \end{aligned}$$

2. การวิเคราะห์ค่าการใช้ประโยชน์ของทรัพยากร (Utilization)

$$\begin{aligned}
 \%Utilization &= (\text{output} / \text{input}) * 100 \quad (3.6) \\
 &= \frac{\text{เวลาที่ทรัพยากรใช้ในการทำงานจริง} * 100}{\text{เวลาที่ใช้ในการทำงานทั้งหมด}} \\
 &= \frac{\text{เวลามาตรฐาน} * \text{จำนวนชิ้นงาน/รุ่น} * 100}{\text{เวลาที่ใช้ในการทำงานทั้งหมด}}
 \end{aligned}$$

ตัวอย่างการคำนวณ %Utilization ของพนักงานในสถานีงานที่ 3 การเตรียมถุงบรรจุซึ่งใช้เวลาการทำงาน 2.71 วินาที/ชิ้น/สายการผลิต ปริมาณการผลิตเท่ากับ 720 ชิ้น โดยผลิต 3 รุ่น (Batch) โดย 1 สายการผลิตจะผลิต 1 Batch และใช้เวลาในการผลิตทั้งหมด 171 นาที ดังนั้น การคำนวณจึงเป็นดังนี้

$$\%Utilization = \frac{(2.71/60) * (720/3) * 100}{171} = 6.34$$

ซึ่งผลของค่า Utilization ของพนักงานในแต่ละสถานีงานในปัจจุบันก่อนการปรับปรุง สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 3.6

ตารางที่ 3.6
ค่าการใช้ประโยชน์ของพนักงานในปัจจุบัน

ทรัพยากร	% Utilization
พนักงานในสถานีงานที่ 1	83.33
พนักงานในสถานีงานที่ 2	100.00
พนักงานในสถานีงานที่ 3	6.34
พนักงานในสถานีงานที่ 4	8.07
พนักงานในสถานีงานที่ 5	14.71
พนักงานในสถานีงานที่ 6	10.01
พนักงานในสถานีงานที่ 7	3.58

จากตาราง จะได้ %Utilization ของพนักงานในปัจจุบันเฉลี่ยเท่ากับ 32.29% และยังพบอีกว่า %Utilization ของพนักงานในหลายสถานีมีค่าค่อนข้างต่ำ แสดงว่ามีการว่างงานของพนักงานเกิดขึ้น จึงควรปรับปรุงค่า %Utilization ของแต่ละสถานีให้มีค่าใกล้เคียงกัน โดยมีแนวทาง คือ ให้มีค่าใกล้เคียง Cycle Time มากที่สุด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ของสายการผลิต โดยใช้ทรัพยากรการผลิตที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งลดการรอนระหว่างกระบวนการผลิตอีกด้วย

3. การประเมินประสิทธิภาพ (Efficiency, E) ของสายการผลิต
การคำนวณประสิทธิภาพ สามารถคำนวณได้จากสมการต่อไปนี้

$$E = \frac{\sum_{i=1}^j t_i}{nC_a} \quad (3.7)$$

เมื่อ t_i = เวลาของงานย่อย i

j = จำนวนงานย่อยทั้งหมด

n = จำนวนสถานีงาน

C_a = รอบเวลาจริง (เวลามากสุดในสายการผลิตที่ขึ้นงานแต่ละชิ้น จะทำการผลิตออกมา)

$$E = ((2.5 \times 3) + 9 + 2.71 + 3.45 + 6.29 + 4.28 + 1.53) / (7 \times 9)$$

$$E = 0.5517$$

จะเห็นว่าในการคำนวณค่าเวลาในสถานีแรกคูณ 3 เนื่องจากทำการป้อน

วัตถุดิบเข้าสู่สายการผลิต 3 สายการผลิตที่มีลักษณะเหมือนกันในสถานีนงานที่ 2-7 และจากค่าประสิทธิภาพที่คำนวณได้จากสายการผลิต ในปัจจุบัน ก่อนการ ปรับปรุง ซึ่งนิยมกล่าวเป็น เปอร์เซนต์นั้น ได้ค่าเท่ากับ 55.17% และยัง แสดงให้เห็นถึงเวลาว่างงานที่เกิดขึ้นซึ่ง เรียกว่า การสูญเสียความสมดุล (Balance Delay, d) ซึ่งคำนวณได้จาก $(1 - E)$ มีค่าเท่ากับ 44.83%

จากการวิเคราะห์สายการผลิตในปัจจุบันก่อนปรับปรุง ทางผู้วิจัยพบว่า จากอัตราผลผลิตต่อชั่วโมงต่อคนที่มีค่าค่อนข้างน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับลักษณะความซับซ้อนของผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง รวมถึงค่าการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรประเภทพนักงานที่ค่อนข้างน้อยด้วยเช่นกัน จึงมีความคิดเห็นว่า ควร ปรับปรุงสายการผลิตใหม่ โดยรวมงานเพื่อลดจำนวนสถานีนงานลงให้สอดคล้องกับปริมาณการผลิตที่ต้องการที่ระดับต่างๆ กัน โดยจะมุ่งเน้นที่สถานีนงานที่ 3 เป็นต้นไป เนื่องจากในสถานีนงานที่ 1 และ 2 นั้น เวลาของเครื่องจักรเป็นตัวกำหนดเวลาการทำงานของพนักงาน ดังนั้น การป ปรับปรุงที่สถานีนงานดังกล่าวนี้ จะ ให้ผลที่ไม่ชัดเจน ทางผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ควรจะทำการปรับปรุงในครั้งต่อไป

3.3.2 การวิเคราะห์สายการผลิตเพื่อการปรับปรุง

จากวิธีการอย่างง่ายวิธีการหนึ่งในการจัดสมดุลสายการผลิตก็คือ วิธีการหาจำนวนสถานีนงานที่น้อยที่สุด (N) จากสมการ

$$N = \frac{\sum_{i=1}^j t_i}{C_d} \quad (3.8)$$

เมื่อ t_i = เวลาของงานย่อย i

j = จำนวนงานย่อยทั้งหมด

C_d = รอบเวลาที่กำหนด (Cycle Time)

จากข้อมูลเวลามาตรฐาน ของงานย่อย ตามตารางที่ 3.5 และค่า Cycle Time ที่ได้จากภาพที่ 3.3 สามารถคำนวณหาจำนวนสถานีนงานที่น้อยที่สุดได้ ดังนี้

$$N = (2.5 \times 3) + 9 + 2.71 + 3.45 + 6.29 + 4.28 + 1.53 / 9$$

$$N = 3.86 \approx 4$$

จะเห็นได้ว่า จำนวนสถานีนงานที่น้อยที่สุดที่ได้จากการคำนวณมีค่าน้อยกว่าจำนวนสถานีนงานปัจจุบัน จึงควรปรับลดจำนวนสถานีนงานลงเหลือเพียง 4 สถานีนงานนั้น ซึ่งสามารถปรับปรุงตามหลักการ ECRS ได้ดังนี้

1. การรวมขั้นตอนการทำงานหลายส่วนเข้าด้วยกัน (Combine)

1.1 งานย่อยที่ 9 การเขียนหมายเลขถุงสามารถยุบรวมกับงานย่อยที่ 8 ได้ โดยให้พนักงานเขียนหมายเลขถุงระหว่างรอเครื่องจักรทำการปิดผนึกปากถุง

1.2 งานย่อยที่ 11 จากเดิมเป็นการหยิบถุงสินค้าสำเร็จรูป หากมีการรวมงานซึ่งทำให้การปฏิบัติงานในขั้นตอนนี้ เกิดจากพนักงานคนเดียวกัน จะทำให้เวลานี้กลายเป็นการวางถุงเพื่อบรรจุลงกล่อง ซึ่งจะใช้เวลาน้อยกว่าเดิม

2. การปรับปรุงขั้นตอนการทำงานให้ง่ายขึ้น (Simplify)

จากข้อมูลงานย่อยตามตารางที่ 3.4 จะเห็นว่า ในงานย่อยที่ 7 การนำถุงวางบนแท่นรีดสามารถปรับปรุงลักษณะการทำงานของพนักงานให้ง่ายขึ้นได้ โดยใช้หลักอุปกรณ์ป้องกันความผิดพลาดในงานจากการทำงานของพนักงาน (Poka Yoke) โดยการกำหนดระยะการปิดผนึกปากถุงที่แน่นอน ลดการใช้เวลาในการปรับทิศทางถุงเพื่อทำการปิดผนึกได้

และจากการคำนวณสถานีนงานที่น้อยที่สุดที่ได้ผลลัพธ์ คือ 4 สถานีนั้น การปรับปรุงดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ตามกรณีที่ต้องการ ดังนั้นสายการผลิตหลังการปรับปรุงจะมีรายละเอียด แสดงดังตารางที่ 3.7 โดยตัวอักษรหนาขีดเส้นใต้ คือ งานย่อย และเวลามาตรฐานใหม่ของสายการผลิตที่ปรับปรุงแล้ว

ตารางที่ 3.7

เวลามาตรฐานของแต่ละกระบวนการหลังการปรับปรุง

ขั้นตอนงานหลัก	ขั้นตอนและรายละเอียดงานย่อย	เวลามาตรฐาน หลังปรับปรุง (วินาที/ชิ้น)	เวลา มาตรฐาน รวม (วินาที/ชิ้น)
1. การปั่นผสม	1. ปั่นผสมวัตถุดิบด้วย Mixing Tank	2.50	7.50**
	- เวลาการทำงานของพนักงาน (พร้อมเครื่องจักร) *	2.50	
2. การฆ่าเชื้อด้วยความร้อน	2. ต้ม Pre-heat ด้วย Steam Kettle Tank	5.25	9.00
	- เวลาการทำงานของพนักงาน (พร้อมเครื่องจักร) *	5.25	
	3. ต้มฆ่าเชื้อด้วยความร้อน ด้วย Steam Kettle Tank	3.75	
	- เวลาการทำงานของพนักงาน (พร้อมเครื่องจักร) *	3.75	
3. การบรรจุ	4. หยิบถุงเปล่าจากตะกร้า	1.79	7.36
	5. สวมถุงเข้ากับปลายท่อบรรจุจาก Steam Kettle Tank	0.92	
	6. ถือถุงรอ ระหว่างเกิดการบรรจุผลิตภัณฑ์ จนเสร็จสิ้น	3.45	
	<u>7. นำถุงวางบนตะกร้า</u>	<u>1.20</u>	
4. การปิดผนึก	8. หยิบถุงวางบนแท่นรีด	<u>1.50</u>	7.46
	<u>9. เขี่ยแบ่แป้นเครื่อง เพื่อปิดผนึกปากถุง และเขียนหมายเลขถุง</u>	4.13	
	10. กดถุงเพื่อทดสอบความแน่นของรอยซีล	0.72	
	11. วางถุงสินค้าสำเร็จรูปลงกล่อง	<u>0.53</u>	
	12. ปิดกล่อง + ติดเทป + เขียนหมายเลขกล่อง	0.48	
	13. ยกกล่องวางบน Pallet	0.10	

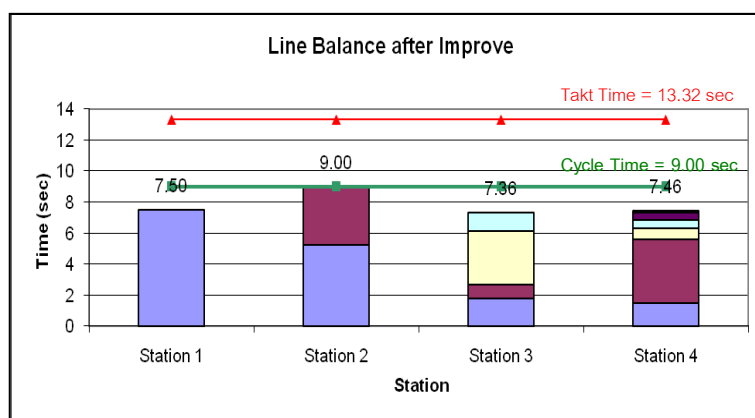
*เป็นเวลาการทำงานของพนักงานที่ทำไปพร้อมกับเครื่องจักร ซึ่งมีค่าเท่ากับเวลาการทำงานของเครื่องจักร เนื่องจากต้องควบคุมการทำงานของเครื่องจักรตลอดเวลา เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์อยู่ในเกณฑ์คุณภาพมาตรฐาน และไม่ได้คิดเวลาการเคลื่อนที่ของพนักงานระหว่างเครื่องจักร เนื่องจากระยะห่างระหว่างเครื่องจักรสามารถปฏิบัติงานได้โดยการเอื้อมหรือหันตัว ซึ่งใช้เวลาอันน้อยมากจึงไม่นำมาคิดคำนวณด้วย

**เวลามาตรฐานของขั้นตอนงานหลักที่ 1 การปั่นผสม ใช้เวลา 2.5 วินาที/ชิ้น แต่ต้องส่งงานต่อไปให้ 3 สายการผลิต คือ สายการผลิต A, B และ C ดังนั้น เวลามาตรฐานรวมจึงเป็น 7.5 วินาที

ทั้งนี้ เวลามาตรฐานในการทำงานหลังการปรับปรุง ในงานย่อยที่ 8 การนำถุงวางบนแท่นรีด ที่คาดว่าจะลดลงจาก 2.16 วินาที เป็น 1.50 วินาทีนั้น ก็เนื่องมาจากการประยุกต์ใช้หลัก Simplify ของ ECRS โดยการใช้เครื่องมือ Poka Yoke ส่วนในงานย่อยที่ 11 การวางถุงสินค้าสำเร็จรูปลงกล่อง จากเดิมที่เป็นงานการหยิบ ถุงสินค้าสำเร็จรูปลงกล่องที่มีเวลามาตรฐานเป็น 0.95 วินาที เปลี่ยนเป็นงานการวางถุงสำเร็จรูปลงกล่องที่กระทำโดยพนักงานคนเดียวกันกับขั้นตอนงานย่อยก่อนหน้า ซึ่งไม่ต้องให้การส่ง งานต่อให้พนักงานในกระบวนการถัดไปเหมือนในสายการผลิตก่อนการปรับปรุง จึงใช้เวลามาตรฐานลดลงเป็น 0.53 วินาที

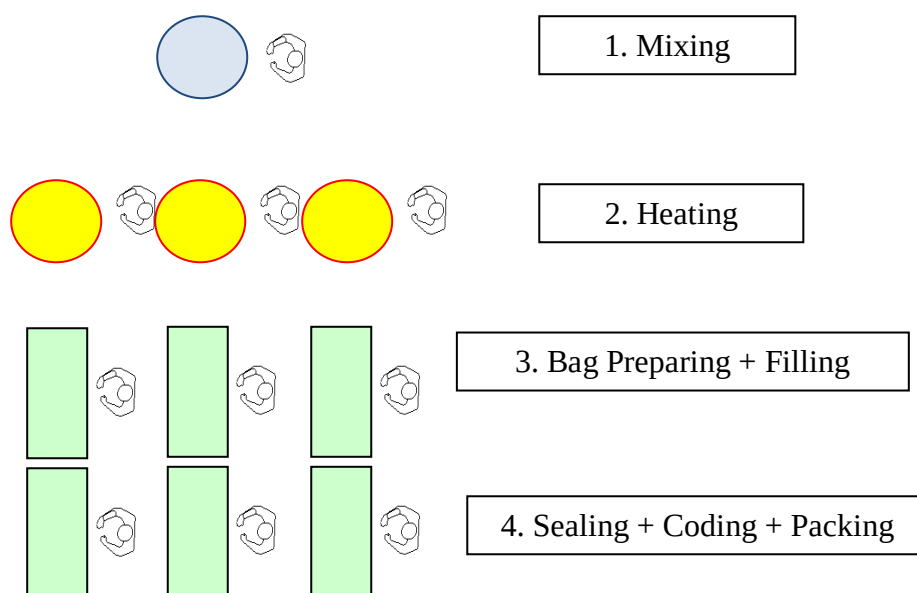
และเนื่องจากเวลาที่ใช้ในการผลิต หรือ รอบเวลาการผลิตจริง (Actual Cycle Time, C_a) ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่มีค่าเวลาสูงสุดนั้น จาก สายการผลิตก่อนการปรับปรุง คือ สถานการณ์ที่ 2 การฆ่าเชื้อด้วยความร้อน (Heating) ซึ่งใช้เวลาเท่ากับ 9 วินาทีต่อถุง และเป็นสถานการณ์เดียวกันกับสายการผลิตหลังการปรับปรุง แต่เวลาที่ใช้ในแต่ละสถานการณ์ในสายการผลิตหลังปรับปรุงนั้นใช้เวลาใกล้เคียงกับ Cycle Time มากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับสายการผลิตก่อนการปรับปรุง

จากข้อมูลเวลามาตรฐานของแต่ละกระบวนการหลังการปรับปรุง ตามตารางที่ 3.7 สามารถสร้างเป็นกราฟการจัดสมดุลสายการผลิต (Line Balancing) หลังการปรับปรุง และลักษณะของสายการผลิตหลังการปรับปรุงได้ดังภาพที่ 3.5 และ 3.6 ตามลำดับ

ภาพที่ 3.4

กราฟการจัดสมดุลสายการผลิตหลังการปรับปรุง

ภาพที่ 3.5

ลักษณะของสายการผลิตหลังการปรับปรุง

สามารถวัดผลการปรับปรุงสายการผลิตได้จากการวิเคราะห์ผล ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์อัตราผลผลิต (Productivity)

โดยในที่นี้จะใช้การหาอัตราผลผลิตด้านแรงงาน (Labor Productivity) ซึ่งใช้ข้อมูลจำนวนชิ้นงานที่ผลิตได้ 720 ชิ้น / วัน ซึ่งใช้เวลาในการผลิตเท่ากับ 2.96 ชั่วโมง หรือ 178 นาที ดังนั้น การวิเคราะห์จึงเป็น ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อัตราผลผลิต (Productivity)} &= \frac{720 \text{ ชิ้น / วัน}}{2.96 \text{ ชั่วโมง / วัน} \times 10 \text{ คน}} \\ &= 24.32 \approx 24 \text{ ชิ้น / ชั่วโมง / คน} \end{aligned}$$

2. การวิเคราะห์ค่าการใช้ประโยชน์ของทรัพยากร (Utilization)

ผลของค่า Utilization ของแต่ละสถานงานหลังการปรับปรุง สามารถสรุปได้ดัง

ตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.8

ค่าการใช้ประโยชน์ของพนักงานหลังการปรับปรุง

ทรัพยากร	% Utilization
พนักงานในสถานีงานที่ 1	83.33
พนักงานในสถานีงานที่ 2	100.00
พนักงานในสถานีงานที่ 3	16.54
พนักงานในสถานีงานที่ 4	16.76

จากตาราง จะได้ %Utilization ของพนักงานหลังการปรับปรุงเฉลี่ยเท่ากับ 54.16%

3. การประเมินประสิทธิภาพ (Efficiency, E) ของสายการผลิต

ประสิทธิภาพของสายการผลิตหลังการปรับปรุง สามารถคำนวณได้จากสมการต่อไปนี้

$$E = ((2.5 \times 3) + 9 + 7.36 + 7.46) / (4 \times 9)$$

$$E = 0.87$$

นั่นคือ ค่าประสิทธิภาพที่คำนวณได้จากสายการผลิตหลังการปรับปรุงเท่ากับ 87% และการสูญเสียความสมดุล (Balance Delay, d) มีค่าเท่ากับ 13%

จากการปรับปรุงสายการผลิต ที่ยังคงสามารถผลิตได้จำนวนงานเท่าเดิม แต่ใช้จำนวนพนักงานลดลง ซึ่งแสดงถึงผลการปรับปรุงที่ดีขึ้น สามารถสรุปได้แสดงดังตารางที่ 3.9

ตารางที่ 3.9

ค่าจากการวัดผลเปรียบเทียบระหว่างก่อนและหลังการปรับปรุง

การวัดผล	ก่อนปรับปรุง	หลังปรับปรุง	Gain (%)
จำนวนพนักงานที่ใช้ในสายการผลิต (คน)	19	10	47.37
Productivity (ชิ้น/ชั่วโมง/คน)	13	24	84.62
% Utilization เฉลี่ยของพนักงาน	32.29	54.16	21.87
% Efficiency ของสายการผลิต	55.17	87.00	31.83

ทั้งนี้ การวัดผลการวิเคราะห์สายการผลิตเพื่อการปรับปรุงข้างต้นนั้น ได้

กระทำโดยใช้ข้อมูลค่าเฉลี่ยแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งยังไม่ได้ใช้ข้อมูลที่มีลักษณะการกระจาย เนื่องจากมีความแปรปรวนเข้ามาเกี่ยวข้อง โดย หากใช้ข้อมูลที่มีการกระจายแล้ว อาจจะทำให้ได้ผลที่แตกต่างออกไป ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการทดสอบโดยใช้การจำลองสถานการณ์ด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อยืนยันความถูกต้องสอดคล้องของผลการทดลอง อีกทั้งการจำลองดังกล่าวนี้ยังช่วยในการวิเคราะห์ในเรื่องอื่นๆ ที่การวิเคราะห์ข้างต้นยังไม่สามารถทำให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนเพียงพอ อันได้แก่ การวิเคราะห์งานค้างระหว่างกระบวนการ (Work in Process, WIP) การเห็นภาพการกระจุกตัวของงานหรือคอขวดในสายการผลิตที่ชัดเจน ว่าเกิดขึ้นในขั้นตอนใดมากที่สุด และยังสามารถทดลองปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดสมดุลสายการผลิต เพื่อให้ผลลัพธ์ที่น่าพึงพอใจ และเป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจสำหรับผู้ประกอบการ หรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับสายการผลิต โดยอาศัยการทดลองปรับเปลี่ยนรูปแบบสายการผลิต ผ่านตัวแบบจำลองสถานการณ์ด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีผลช่วยลดต้นทุนการผลิต ช่วยการประเมินผลการทำงาน และช่วยหาแนวทางในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมอีกด้วย